

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจและ เพื่อทราบความรู้เกี่ยวกับโรค อูจจาระร่วงในเด็กของมารดา เพื่อทราบพฤติกรรมการรักษาของมารดาเมื่อบุตรมีอาการอูจจาระ ร่วง เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษาของมารดา การรับรู้ความรุนแรงของโรค และ ความรู้เกี่ยวกับโรคอูจจาระร่วงของมารดากับการรักษา (ปฏิบัติตน) เมื่อบุตรมีอาการอูจจาระร่วง

ลักษณะของประชากร และการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ เป็นมารดาที่มีอายุระหว่าง 15-49 ปี มีบุตรอายุ 0-4 ปี อย่างน้อย 1 คน เลี้ยงบุตรด้วยตนเอง สามารถฟัง และพูดภาษาไทยได้ นอกจากนี้จะ ต้องยินดี และให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม จำนวนทั้งสิ้น 280 คน ในเขตอำเภอ เสริมงาม จังหวัดลำปาง การคำนวณขนาดตัวอย่าง โดยอาศัยสูตร

$$n = \frac{k^2 NP (1-p)}{k^2 P (1-p) + NE^2}$$

เมื่อ P = อุบัติการณ์ของโรค

k = ระดับความเชื่อมั่น 95 %
= 1.96

E = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้

N = จำนวนประชากรทั้งหมด

การเลือกกลุ่มตัวอย่าง เป็นแบบสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage sampling technique) จากประชากรที่อาศัยใน 6 หมู่บ้านของตำบลทุ่งงาม 7 หมู่บ้านของตำบลเสริมซ้าย 10 หมู่บ้านของตำบลเสริมขวา และ 8 หมู่บ้านของตำบลเสริมกลาง เพื่อเลือกหมู่บ้านตัวอย่างจากหมู่บ้านทั้งหมดตำบลละ 1 หมู่บ้าน หลังจากนั้น เลือกกลุ่มตัวอย่างโดยการจับฉลากเลขที่บ้านของประชาชนทั้งหมด ที่ไม่ซ้ำบ้านซึ่งนามสกุลเดียว และไม่มีการทดแทน (simple random sampling without replacement) โดยจับฉลากเลขที่บ้าน ที่ 462 หลังคาเรือน ขึ้นมาที่เลขที่บ้าน โดยไม่ใส่กลับไปในกองสลาก จนครบ 280 หลังคาเรือน ในกรณีที่บ้านเลขที่ที่จับฉลากขึ้นมาได้ ไม่มีประชากรที่ต้องการศึกษา จะใช้วิธีเลือกบ้านข้างเคียง ทางซ้าย ขวา หน้า หลัง ตามลำดับที่มีอยู่จนกว่าจะพบประชากรในกลุ่มเป้าหมาย แต่ละหลังคาเรือนจะเลือกตัวอย่าง 1 คน การคำนวณหาขนาดตัวอย่างในหมู่บ้านตัวอย่าง ทำได้โดยการเทียบสัดส่วน ดังต่อไปนี้

ตำบล/หมู่บ้านตัวอย่าง	จำนวนครัวเรือนที่มีเด็กอายุ 0-4 ปี (หลังคาเรือน)	ขนาดตัวอย่าง (หลังคาเรือน)
ตำบลทุ่งงามหมู่ 3	131	79
ตำบลเสริมซ้ายหมู่ 6	86	52
ตำบลเสริมขวาหมู่ 3	95	58
ตำบลเสริมกลางหมู่ 5	150	91
รวม	462	280

เครื่องมือที่ใช้การศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยเชิงสำรวจ มีการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการใช้สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่างด้วยแบบสอบถาม ดังนั้น เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้ครบถ้วนที่สุดจึงเป็นแบบสอบถาม ชนิดปลายปิด และมีเนื้อหาจำแนกออกเป็น 3 หมวด ดังนี้

หมวดที่ 1 เป็นแบบสอบถามที่ครอบคลุมข้อมูล ตามลักษณะด้านประชากร สังคม-เศรษฐกิจที่เกี่ยวข้องกับผู้ให้สัมภาษณ์ เช่น อายุ ระดับการศึกษา อาชีพ รายได้ จำนวนบุตร อายุต่ำกว่า 5 ปี สมาชิกในครอบครัว แหล่งที่ให้ข้อมูลข่าวสารความรู้เกี่ยวกับโรคอุจจาระร่วง เป็นต้น

หมวดที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความรู้ที่เกี่ยวข้องกับโรคอุจจาระร่วง เช่น การรับรู้เกี่ยวกับอาการ สาเหตุ โอกาสในการเกิดโรคอุจจาระร่วง

หมวดที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมของมารดา (การปฏิบัติตน) เมื่อบุตรมีอาการอุจจาระร่วง

การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

แบบสอบถามทั้ง 3 หมวด ผู้ศึกษาสร้างขึ้นให้มีเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการศึกษาอย่างครบถ้วน และได้รับการวิจารณ์จากที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปทดสอบ (Pretest) ด้วยการสัมภาษณ์กลุ่มประชากร ที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 ราย ที่พยาบาลมารดาตรวจสอบสุขภาพตามนัดที่คลินิกเด็กสุขภาพดี (well-baby clinic) โรงพยาบาลลำปาง จังหวัดลำปาง หลังจากได้ตรวจแก้ไขข้อคำถามให้รัดกุมเหมาะสมยิ่งขึ้นแล้ว จึงนำไปสัมภาษณ์ประชากรกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการศึกษาคั้งนี้ คณะวิจัยเป็นผู้เก็บรวบรวมข้อมูลเอง โดยใช้เวลาในการเก็บข้อมูลในระหว่างเดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2534 วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นการสัมภาษณ์ด้วยแบบสอบถาม โดยมีรายละเอียดการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. เข้าพบ นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดลำปาง เพื่อขอความร่วมมือในการเข้าไปดำเนินการศึกษาวิจัยในพื้นที่
2. เข้าพบ นายอำเภอเสริมงาม สาธารณสุขอำเภอเสริมงาม ผู้อำนวยการโรงพยาบาลเสริมงาม และหัวหน้าสถานีอนามัย ทั้ง 4 ตำบล เพื่อขอความร่วมมือและให้การสนับสนุนการเก็บข้อมูล
3. ประสานงานกับกำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ในหมู่บ้านตัวอย่าง เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล
4. ขอความร่วมมือจาก ผสส อสม ในการนำทางสู่แต่ละบ้าน
5. แนะนำตนเองกับเจ้าของบ้านหรือผู้ให้สัมภาษณ์ ชี้แจงวัตถุประสงค์ แล้วดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์จากแบบสอบถาม
6. รวบรวมแบบสอบถาม พร้อมทั้งตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของแบบสอบถามก่อนออกจากพื้นที่
7. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ และสรุปผลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่รวบรวมได้ทั้งหมด มาตรวจสอบความถูกต้องครบถ้วนของข้อมูลก่อน จึงนำข้อมูลไปวิเคราะห์ด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS ทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างระดับการศึกษา, การรับรู้ความรุนแรงของโรค และความรู้เกี่ยวกับโรคอุจจาระร่วง กับพฤติกรรมการรักษา (การปฏิบัติตน) เมื่อบุตรมีอาการอุจจาระร่วง ด้วยสถิติ Chi-Square test (ไคสแควร์) สำหรับข้อมูลเชิงคุณภาพนั้น ใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) และนำเสนอด้วยอัตราส่วนร้อย ในเชิงบรรยาย